

KAUNO MEDICINOS UNIVERSITETAS

PATVIRTINTA
Kauno medicinos universiteto
Senato
2004 m. gruodžio 17 d.
Nutarimu Nr. 3-11

L TINI NEINFEKCINI LIG EPIDEMIOLOGIJA

DOKTORANT ROS STUDIJ DALYKO PROGRAMA

Dalyko programos koordinatorius:

Profilaktin s medicinos katedra prof. habil. dr. Vilius Grabauskas

parašas

Padaliniai, dalyvaujantys dalyko programoje:

1. Onkologijos institutas
2. Pulmonologijos klinika
3. Profilaktin s medicinos katedra
4. Endokrinologijos instituto Cukrinio diabeto laboratorija
5. Neurologijos klinika

Kaunas,
2004 m. spalio

Dalyko programos duomenys

Moksl. sritis	Biomedicinos mokslai
Moksl. kryptis (kodas)	Visuomenės sveikata - 09B
Dalyko pavadinimas	L. TINI NEINFEKČINI LIGIŲ EPIDEMIOLOGIJA
Programos apimtis	160 val. (6 ECTS)
Paskaitos	47 val.
Seminarai	21 val.
Praktiniai darbai	12 val.
Savarankiškas darbas	80 val.

Eil. Nr.	Padalinys (klinika/katedra)	Kontaktiniai valandai	Kreditiniai skaičiai
1.	Profilaktinės medicinos katedra	62	0,155
2.	Onkologijos institutas	8	0,02
3.	Pulmonologijos ir imunologijos klinika	2	0,005
4.	Ei. Cukrinio diabeto laboratorija	4	0,01
5.	Neurologijos klinika	4	0,01
Iš viso		80	0,2

Dalyko programos rengimo grupė

Eil. Nr.	Pedagoginis vardas, vardas, pavardė	Pareigos	Telefonas (darbo)	Elektroninio pašto adresas
1.	Prof.habil.dr. Vilius Grabauskas	Profesorius	1402	vilius.grabauskas@ismuni.lt
2.	Prof.habil.dr. Apolinaras Zaborskis	Profesorius	1336	socped@ismuni.lt
3.	Doc.dr. Aurelijus Veryga	Docentas	1149	aurelijus.veryga@gmail.com
4.	Prof.habil.dr. Daiva Rastenyte	Profesor	6039	daiva.rastenyte@kmuk.lt
5.	prof.dr. Artūras Inčira	Profesorius	6105	arturas.inciura@kmuk.lt
6.	Prof.dr. Elona Juozaitytė	Profesor	7125	elona.juozaityte@kmuk.lt
7.	Prof.dr. Raimundas Sakalauskas	Profesorius	6869	raimundas.sakalauskas@kmuk.lt
8.	Prof.habil.dr. Žilvinas Padaiga	Profesorius	1005	zilvinas.padaiga@ismuni.lt

9.	Prof.habil.dr. Antanas Norkus	Profesorius	6699	cdkaunas@med.kmu.lt
10.	Prof.dr. J rat Klumbien	Profesor	1320	jurklumb@vector.kmu.lt
11.	Prof.dr. Janina Petkevi en	Profesor	1322	janpet@vector.kmu.lt
12.	Doc.habil. dr. Abdonas Tamoši nas	Profesorius	1231	abdonas.tamosiunas@med.kmu.lt

Dalyko programos aprašas:

1. Dalyko programos poreikis.

Visuomen s sveikatos mokslu bei praktikos pažangos d ka dvidešimtajame amžiuje pavyko suvaldyti infekcijos bei aplinkos taršos sukeltam lig epidemijas. Taciau socialin – ekonomin pažanga ženkliai takojo žmoni gyvensenos poky ius tiek labiau ekonomiškai išsivys iusiose, tiek ir skurstan iose šalyse. Ženkliai pakitus mitybos pro iams, sumaž jus fiziniam aktyvumui, išplitus tabako, alkoholio vartojimui vis labiau m plisti biologiniai l tini neinfekcini lig (LNL) rizikos veiksniai, pasireiškdami arterinio kraujosp džio, lipid , angliavandeni apykaitos sutrikimais, padid jusia k no mase. Dvidešimtojo amžiaus pabaigoje LNL tapo globalia žmonijos sveikatos problema, reikalaujan ia imtis neatid liotin priemoni šiai epidemijai sustabdyti bei sumažinti jau sunkiai bepakeliam ekonomin –socialin kr v šali sveikatos prieži ros sistemoms. LNL epidemiologijos žinios pad s vis specialybi sveikatos profesionalams suvokti LNL vystimosi rizikos koncepcij , jos pritaikymo galimybes LNL rizikos mažinimui individo bei populiacijos lygmenyse, o tuo pa iu ir b tinyb sveikatos sistemoje atitinkam d mes skirti ši lig profilaktikai. Ši programa vis pirma skirta Visuomen s sveikatos krypties doktorantams, ta iau yra rekomenduotina ir kit kryp i doktorant ros studijoms.

2. Dalyko programos tikslai.

Pagrindinis programos tikslas – gilinti doktorant supratim apie LNL vystimosi rizik bei suvokim apie šios rizikos mažinimo galimybes šiuolaikin je sveikatos sistemoje globaliu, Europos regiono bei Lietuvos mastu.

Programos uždaviniai:

- Pritaikant epidemiologijos mokslu principus gyti atitinkam kompetencij gyventoj sveikatos b kl s efektyviam vertinimui l tini neinfekcini lig atžvilgiu.
- sisavinti l tini neinfekcini lig išsivystymo rizikos vertinimo metodus.
- Susipažinti su l tini neinfekcini lig rizikos mažinimo galimyb mis vairiuose amžiaus perioduose.
- Suvokti integruotos l tini neinfekcini lig profilaktikos programos teorinius bei praktinius gyvendinimo principus.

3. Dalyko programos sandara, turinys ir studij metodai.

L tini neinfekcini lig epidemiologijos programoje nagrin jamos šiuolaikin s žinios apie LNL rizikos veiksnius vaik ir suaugusi j populiacijose, pristatoma LNL vystimosi rizikos koncepcija, detaliai aptariama pagrindini LNL (kraujotakos sistemos, piktybini navik , l tini plau i lig , cukrinio diabeto) epidemiologija bei profilaktikos galimyb s, pristatomi šios problemos nagrin jimo statistiniai metodai. Dalyko programa užbaigiama integruotos LNL profilaktikos koncepcijos pristatymu.

Studij metodai: informaciniai (paskaitos), praktiniai (seminarai), k rybiniai (individualios užduotys, es), savarankiškas darbas (mokslin s literat ros analiz).

4. vertinimas

Suminis balas: 100% = 10% dalyvavimas auditoriniuose užsiimuose + 30% individualusis es (nemažiau 10 psl., 2500 žodžių), + 30% darbas auditoriniuose užsiimuose, es užduoties pristatymas grupėje, dalyvavimas diskusijose, 30% baigiamasis patikrinimas (3 teoriniai klausimai).

Pastaba. Praleidus daugiau kaip 30% auditorinių užsiimų, balas už dalyvavimą neskaičiuojamas.

TEORINĖ DALIS

Eil. Nr.	Paskaitos pavadinimas	Trukmė	Dėstytojas
1.	Lėtiniškos neinfekcinės ligos kaip globali sveikatos problema.	3 val.	Prof.habil.dr. Vilius Grabauskas
2.	Rizikos koncepcija lėtiniuose neinfekcinių ligų išsivystyme.	3 val.	Prof.habil.dr. Vilius Grabauskas
3.	Biologiniai LNL RV vaikystėje ir paauglystėje	2 val.	Prof.habil.dr. Apolinaras Zaborskis
4.	Elgesiniai LNL RV vaikystėje ir paauglystėje	2 val.	Prof.habil.dr. Apolinaras Zaborskis
5.	Jaunų žmonių gyvenamosios ir elgesio tyrimai	2 val.	Prof.habil.dr. Apolinaras Zaborskis
6.	Širdies ir kraujagyslių ligų plitimo kryptys ir ypatumai	2 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamošius
7.	Galvos smegenų kraujotakos sutrikimai kaip socialinė problema	2 val.	Prof.habil.dr. Daiva Rastenytė
8.	Naujausios mokslinės žinios apie IŠL etiologiją, jos rizikos veiksnius	2 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamošius
9.	Širdies ir kraujagyslių ligų vystymosi ir plitimo ypatumai tarp vyrų ir moterų	2 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamošius
10.	Piktybinis navikų epidemiologija pasaulyje ir Lietuvoje	2 val.	Prof.dr. Arturas Inčira
11.	Piktybinis navikų profilaktika	2 val.	Prof.dr. Arturas Inčira
12.	Vėžio kontrolės programa	2 val.	Prof.dr. Elona Juozaitytė
13.	Lėtinė obstrukcinė plaučių liga ir plaučių vėžys	2 val.	Prof.dr. Raimundas Sakalauskas
14.	II tipo cukrinio diabeto epidemiologija ir komplikacijos	2 val.	Prof.habil.dr. Antanas Norkus
15.	Alkoholio kontrolės programos	2 val.	Doc.dr. Aurelijus Veryga
16.	Arterinės hipertenzijos epidemiologija	2 val.	Prof.dr. J. rat Klumbien
17.	Mitybos ryšio su lėtiniomis neinfekcinėmis ligomis mokslinis pagrindimas	2 val.	Prof.dr. Janina Petkevičienė
18.	PSO ir Europos Sąjungos iniciatyvos siekiant sumažinti su mityba susijusio lėtinių ligų paplitimą	2 val.	Prof.dr. Janina Petkevičienė
19.	Sveikatos ir sveikatos priežiūros prieinamumo socialiniai ir ekonominiai skirtumai	2 val.	Prof.habil.dr. Žilvinas Padaiga
20.	Pagrindinės širdies ir kraujagyslių ligos	2 val.	Prof.habil.dr. Abdonas

	epidemiologini tyrim r šys bei tyrim rezultat panaudojimo galimyb s		Tamoši nas
22.	Tabako ir alkoholini g rim vartojimo pro iai, taka sveikatai, efektyvios kontrol s strategijos	2 val.	Doc.dr. Aurelijus Veryga
23.	Integruotos l tini neinfekcini lig profilaktikos koncepcija bei jos moksliniai pagrindai	3 val.	Prof.habil.dr. Vilius Grabauskas

TEORIN -PRAKTIN DALIS

Eil. Nr.	Seminaro temos pavadinimas	Trukm	D stytojas
1.	Šeimos ir mokyklos aplinkos veiksniai tyrimas	2 val.	Prof.habil.dr. Apolinaras Zaborskis
2.	Sergamumo ir mirtingumo nuo širdies ir kraujagysli lig rodikli paieška ir analiz	2 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
3.	Informacini sistem panaudojimo galimyb s galvos smegen kraujotakos sutrikim epidemiologijoje. Pirmin galvos smegen insulto profilaktika	2 val.	Prof.habil.dr. Daiva Rastenyt
4.	IŠL rizikos vertinimas	2 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
5.	Tretin piktybini navik profilaktika	2 val.	Prof.dr. Elona Juozaityt
6.	Priklausomyb s, j gydymo ir prevencijos galimyb s	2 val.	Doc. dr. Aurelijus Veryga
7.	Cukrinio diabeto kontrol s ir komplikacij profilaktikos principai	2 val.	Prof.habil.dr. Antanas Norkus
8.	Moksliniais rodymais pagr sta arterin s hipertenzijos kontrol	2 val.	Prof.dr. J rat Klumbien
9.	Socialini ir ekonomini sveikatos ir sveikatos prieži ros skirtum mažinimo galimyb s	2 val.	Prof.habil.dr. Žilvinas Padaiga
10.	Pagrindini statistini metod panaudojimas analizuojant konkretaus epidemiologinio tyrimo duomenis	3 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas

PRAKTIN DALIS

Eil. Nr.	Seminaro temos pavadinimas	Trukm	D stytojas
1.	Es pristatymas ir diskusija pristatom darb tematika	3 val.	Prof.habil.dr. Vilius Grabauskas
2.	Es pristatymas ir diskusija pristatom darb tematika	3 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
3.	Es pristatymas ir diskusija pristatom darb tematika	3 val.	Prof.dr. Janina Petkevi ien
4.	Es pristatymas ir diskusija pristatom darb	3 val.	Prof.dr.

tematika	J rat Klumbien
----------	----------------

SAVARANKIŠKAS DARBAS

Pasiruošimas auditoriniams užsi ėmimams, egzaminui, es ė parengimas.

Priedas Nr. 1

Rekomenduojama literat ėra

Eil. Nr.	Leidinio pavadinimas	Leidinio autorius	Leidimo metai ir leidykla
1	Alternative Visions of the Future: Projecting Mortality and Disability, 1990-2020, In: The Global Burden of Disease, Vol. 1.,	Murray C.J.L. Lopez A.D.	1996, WHO-Harvard School of Public Health – World Bank
2	Implementation of Prevention Policies: Meeting the Global Challenges. In: Epidemiology and Prevention of Cardiovascular Diseases:	Labarthe D.R	1998, Global Challenge, Maryland
3.	The World Health Report 2002- Measuring, communicating and reducing risks to health		2002, WHO, Geneva
4.	The World Health Report 2003		2003, WHO, Geneva
5	The European Health Report 2002		2002, WHO/Euro, Copenhagen
6	Optimal Risk Factors in the Population: prognosis, prevalence and secular trends – data from Geteborg population studies,	Rosengren A., Dotenwall A., Errikson H., Wilhelmsen	2001, European Heart Journal
7	Encyclopaedia of Epidemiologic Methods	Gail M.H., Benickon J	2000, John Wiley Sons, Ltd.
8	Slaugos specialist ės darbas mokykloje	Zaborskis A., Ŗumskas L.	2000, Panev ėys
9	Moksleivi ė gyvenimo b ėdas ir sveikata. Pasaulin ė sveikatos organizacijos 1994 m. tarptautin ė moksleivi ė apklausos rezultatai.	Zaborskis A, Ŗemaitien Ė N., Ŗumskas L., DirĖyt A.	1996, Vilnius
10	Lietuvos moksleivi ė gyvensena: raida 1994-1998 metais ir vertinimas tarptautiniu poĖriu.	Zaborskis Apolinaras, Makari Joana	2001, Panev ėys
11	Health and health behaviour among young people. International Report	Currie C., Hurrelmann K., Settertobulte W., Smith R., Todd J. (eds.).	2000 WHO, Copenhagen
12	in changing societies. The MONEE Project CEE/CIS/Baltics. Regional Monitoring Report No. 7, 2000.		2000, UNICEF
13.	Vidutinio amĖiaus moter ė iĖemin ė Ŗirdies ligos prognoziniai veiksniai. Lietuvos bendrosios praktikos gydytojas.	Domarkien Ė S. ir kt.	2001, Nr 5

14.	Lig profilaktika ir gydymas pirmin je sveikatos prieži roje	Kn. sudaryt. L. Valius ir kt.	1999, KMU
15.	Ligos ir sindromai, kai vyrauja širdies ir kraujagysli sistemos pažeidimas.	Stalioraityt E., Pangonyt D.	2001, Kaunas
16.	Širdies ir kraujagysli ligos. Epidemiologija ir profilaktika	Kn. sudaryt. S. Domarkien	2000, Kaunas
17.	www.stroke.org		
18.	www.atherothrombosis.org		
19.	Do trends in population levels of blood pressure and other cardiovascular risk factors explain trends in stroke event rates? Comparisons of 15 populations in 9 countries within the WHO MONICA Stroke Project. World Health Organization Monitoring of Trends and Determinants in Cardiovascular Disease.	Tolonen H, Mahonen M, Asplund K, Rastenyte D, Kuulasmaa K, Vanuzzo D, Tuomilehto J.	2002, Stroke 33(10)
20.	International trends in mortality from stroke,	Sarti C, Rastenyte D, Cepaitis Z, Tuomilehto J.	2000, Stroke 31(7)
21.	Lietuvos sveikatos programa: Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija;		1997
22.	Pagrindiniai onkologin s pagalbos rezultatai Lietuvoje 2001 m.:		2002, Vilnius
23.	National cancer control programmes: Policies and managerial,		2002, WHO, Geneva
24.	Cancer. Principles and practice of oncology	V. T. DeVita, S. Hellman, S. A. Rosenberg. J. B.:	1993, Lippincott comp
25.	World Cancer Report 2003		2003 WHO, IARC
26.	International Agency for Research on Cancer. WHO. Cancer Incidence in Five Continents, v. VII	Eds. Parkin D.M.,	1997, IARC Scientific Publications Lyon
27.	The World Health Report. Life in the 21 st century. A vision for all		1998, WHO, Geneva
28.	Cervical cancer screening programmes. Managerial Guidelines	Miller A.B	1992, Geneva: WHO
29.	Determinants of health and Global Cancer Strategies. Cancer Strategy	Love R.R.	1999
30.	Cervical cancer control, General statements and guidelines, EUROGIN,	Monsonogo J., Franco E.	1996, Paris
31.	Global initiative for chronic obstructive lung disease		2001, NHLBI/WHO Workshop report
32.	Lung cancer	ed. S.G.Spiro	2001, Eur. Respir Mon
33.	Respiratory epidemiology in Europe	ed. I.Annesi-Maesano, A.Gulsvik and G.Viegi	2000, Eur Respir Mon
34.	www.idf.org		
35.	www.diabetes.org		
36.	Lietuvos vaik pirminio sergamumo 1 tipo cukriniu diabetu ir sezoniškumo	Žalinkevi ius R, Urbonait B, Padaiga Ž.	2000, 8(3,4), Lietuvos

	aspektai 1983-1999 metais		endokrinologija
37.	Mortality in young diabetic Subjects. A twelve year Lithuanian childhood cohort study.	Urbonait B, Žalinkevičius R.	2000, 7(3), Acta medica Lituanica
38.	Kūdikystės metu vaikų 1 tipo cukrinio diabeto išsivystymui Lietuvoje (1996-2000 m. duomenimis).	Jašinskienė E, Sadauskaitė - Kuehne V, Padaiga Ž, Urbonaitė B, Ludvigsson J	2001, 9(3,4), Lietuvos endokrinologija
39.	Ligos profilaktika ir gydymas pirminėje sveikatos priežiūroje.	L. Valius, J. Klumbienė, J. Petkevičienė ir kiti	1999, Kauno medicinos universitetas
40.	Evidence – based Hypertension	C.D. Mulrow	2001, BMJ Books
41.	Design concepts in nutritional epidemiology	Edited by Barrie M., Margetts and Michael Nelson.	1990, Oxford medical publication
42.	Promotion of healthier eating	Kemm J.R. and Booth D.	1992, London: HMSO
43.	Eat, drink and be healthy. The Harvard Medical School Guide to healthy Eating	Willett W.C.,	2001
44.	ABC of nutrition	Second edition. A Stewart Truswell	1992, Published by the British Medical Journal, London
45.	Present knowledge in nutrition	E. Ziegler, L. Filer	1996, Washington, DC, CINDI guidelines
46.	Gyventojų sveikatos netolygumai dėl išvengiamo mirtingumo. www.vsv.lt		
47.	Socio-economic inequalities in health in Lithuania: indicators for monitoring and latest situation. www.vsv.lt		
48.	Sveikatos ir sveikatos priežiūros socialiniai ir ekonominiai skirtumai: situacijos analizė.		1998, KMU, PSO Europos regioninis biuras
49.	Širdies ir kraujagyslių ligos. Epidemiologija ir profilaktika.	Sudarytoja S. Domarkienė	2000, Kaunas
50.	Countrywide Integrated Noncommunicable Disease Intervention (CINDI) Programme,		1996, WHO/EURO Copenhagen
51.	Positioning CINDI to meet the challenges		1992, WHO/EURO, Copenhagen
52.	Integrated Approaches in the Prevention of Noncommunicable Diseases,	Puska P., Nissinen A.	2000, World Health bulletin
53.	Change in lifestyle factors and their influence on health status and all-cause mortality, Intern	Johansson S.E., Sundquist J	1999, 28 Journal of Epidemiology

Priedas Nr. 2

Numatomas dalykų sąrašas:

Dalyko programoje dalyvaujantys profesoriai arba vyriausieji mokslo darbuotojai;

1. Prof.habil.dr. Vilius Grabauskas
2. Prof.habil.dr. Apolinaras Zaborskis
3. Prof.habil.dr. Daiva Rastenyt
4. Prof.dr. Elona Juozaityt
5. Prof.dr. Raimundas Sakalauskas
6. Prof.habil.dr. Žilvinas Padaiga
7. Prof.habil.dr. Antanas Norkus
8. Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
9. Prof.dr. J rat Klumbien
10. Prof.dr. Janina Petkevi ien
11. Prof.dr. Art ras In i ra

Dalyko programoje d stysiantys docentai:

1. Doc. dr. Aurelijus Veryga